

Tinglab tushunish qobiliyatini oshirishda podkastlarning ahamiyati.

Kobeleva Shohida Sobirovna

Samarqand davlat chet tillari instituti

Ingliz tili fakulteti Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda xorijiy til ingliz tili yo`nalishi 2-bosqich talabasi.

Ilmiy raxbar: Zubaydova Nilufar Negmatullayevna

Annotatsiya

Bu maqolada podkastlarning tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Turli tadqiqotlar asosida tinglovchilarga til o'rganishda podkastlar qanday yordam berishi, tinglash qobiliyatlarini oshirish uchun samarali strategiyalar sifatida qo'llanilishi haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: *podkast, tinglash ko'nikmalari, til o'rganish, ta'limda texnologiyalar, fluency(ravonlik), 6 minute BBC , Ted Talks.*

Kirish

Texnologiyaning rivojlanishi bilan ta'lim jarayonida yangi usullar va resurslardan foydalanish imkoniyati kengaymoqda. Ayniqsa, podkastlar tinglab tushunish qobiliyatlarini oshirishda samarali vositalardan biriga aylandi. Ushbu maqolada tinglab tushunish ko'nikmasini oshirish uchun podkastlardan foydalanishning ahamiyati muhokama qilinadi.

Asosiy qism

1.Podkastlarning ta'limdagi ahamiyati.

Podkastlar ta'lim jarayonida o'quvchilarning tinglash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, ayniqsa til o'rganishda. Podkastlarning qulayligi — ularni mobil

telefon yoki kompyuter orqali internetga ulanib tinglash mumkinligi ularning keng qo'llanishiga olib keladi. Masalan, Smith o'z tadqiqotida -ingliz tilini o'rganuvchilar orasida podkastlarning tinglash darajasini oshirishda samaradorligini tekshiradi. Uning tadqiqotiga ko'ra, 90 foiz tinglovchilar o'z natijalaridan mamnun bo'lishgan^[1]. Ushbu ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, podkastlar real aksent va ifodalarni o'rganish imkonini beradi, bu esa o'quvchilarga tilning jonli muhitini his qilishiga yordam beradi. Masalan, o'rganuvchilar ingliz tilidagi "The English We Speak" kabi podkastlarni tinglaganlarida, haqiqiy britan aksentida gapiriladigan iboralar va ifodalarni eshitishadi. Natijada, ular tilning jonli muhitini his qiladi va talaffuzni yaxshiroq tushunishga o'rganadi. Birdsong va Duglas (2018) tadqiqotida tabiiy til muhiti yaratadigan podkastlar tinglovchilarning aksent va talaffuzga sezgirligini oshirishi aniqlangan.

2 Tinglash qobiliyatini oshirish uchun podkastlarning foydali jihatlari

Podkastlarning foydasi faqat qulayligida emas, balki o'qish va tinglash qobiliyatini rivojlantirish uchun ham foydalanish mumkinligida namoyon bo'ladi. Birdsong va Duglas (2018) tadqiqotida til o'rganishda podkastlarni tinglash orqali o'quvchilarning yangi so'zlarni yodlab qolishlari, talaffuzni yaxshiroq o'zlashtirishlari mumkinligi aniqlangan^[2]. Ularning tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, podkastlar orqali tinglash talaffuz va aksentda sezilarli o'zgarishlarni keltirib chiqaradi. O'quvchilar podkastlarni tinglash davomida yangi so'z va iboralarni qayd qilib, so'ng ulardan o'zlari tomonidan nutqiy topshiriqlar tayyorlashadi. Shu orqali ular so'zlarning talaffuzini takrorlash va o'zlashtirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Ilmiy tadqiqotlarga qaraganda Jin (2021) o'z tadqiqotida til o'rganishda podkastlarning rolini o'rgangan va o'quvchilar yangi mavzular bo'yicha lug'at boyligini kengaytirish imkoniyatiga ega ekanini ta'kidlagan. Misol uchun, "Science Vs" kabi podkastlar ilmiy mavzular bo'yicha ko'plab yangi

terminlarni o'rgatadi, bu esa o'quvchilarning tushunchalarini kengaytiradi va til o'zlashtirish darajasini oshiradi.

3. Til o'rganishda muvaffaqiyatli strategiyalar sifatida podkastlardan foydalanish.

Podkastlarni tinglash orqali til o'rganuvchilar yangi so'z va iboralarni amaliy tarzda eslab qolish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Til o'rganish uchun muvaffaqiyatli strategiyalar ishlab chiqish jarayonida podkastlar alohida o'rin tutadi. Jin (2021) o'z tadqiqotida ESL o'quvchilari orasida podkastlardan foydalanishning samaradorligini o'rgangan va ularning tinglash qobiliyatini oshirishdagi ahamiyatini aniqlagan. Bu usul o'quvchilarga dars davomida tinglangan podkastlar orqali yangi ma'lumotlarni amaliyotda qo'llash imkonini beradi. Misol: Ba'zi o'qituvchilar darsdan oldin o'quvchilarga ma'lum bir podkast mavzusini tinglashni tavsiya qilishadi, so'ng darsda o'sha mavzuni muhokama qilishadi. Shu tariqa, o'quvchilar yangi so'z va iboralarni mavzu kontekstida o'rganib, ularni yanada yaxshi eslab qolishadi. Bu ularda faqatgina ma'lumot to'plash yoki so'z o'rganish bilan cheklanib qolmay ularda tanqidiy fikrlash ko'nikmalrini ham oshirishni ta'minlaydi.

4. Talaffuz va aksentni oshirish.

Aksent – bu talaffuzdagi o'ziga xos ohang va tovushlarni ifodalash uslubi. U ba'zi tovushlarni talaffuz qilish, so'zning qaysi bo'g'iniga urg'u berish va intonatsiyadagi farqlar orqali ajralib turadi. Misol uchun, britan va amerika inglizchasida r tovushining talaffuzi yoki so'z urg'usi o'zgaradi. O'rganuvchilar "6 Minute English" kabi podkastlarni muntazam tinglaganlarida, britan yoki amerika aksentlarini yaxshiroq tushunishga o'rganadilar. Brown (2019) o'z maqolasida talaffuz va aksentni yaxshilash uchun muntazam podkast tinglash o'quvchilarga so'zlarning to'g'ri talaffuzini eslab qolishda katta yordam berishini aniqladi.

5. Ovozning tempi va intonatsiyani, ravonlikini oshirish.

O'quvchilar tinglashni rivojlantirishda tezlik, intonatsiya va ohangga e'tibor qaratishlari kerak. Masalan, "Stuff You Should Know" podkastini tinglash orqali ularning ohangdagi o'zgarishlar va so'z urg'usiga bo'lgan sezgirligi oshadi va nutq ohangini his qilish tinglovchilar uchun umumiy tushunish qobiliyatini oshirishda muhim ekanini qayd etgan.

"Fluency" — bu nutq, yozuv yoki til o'rganishda ma'lum bir tilni erkin va ravon ifodalash qobiliyatidir. Til o'rganishda fluency yuqori darajadagi talaffuz, to'g'ri gramatika, tezkor fikrlash va o'z fikrini ravon yetkazish qobiliyatini anglatadi. Ravonlik ko'nikmasi o'rganuvchining og'zaki yoki yozma nutqda o'zini bemalol va aniq ifoda eta olishiga yordam beradi. Biror bir podkastni bir necha bor qayta tinglash orqali, o'quvchilar har bir detalni yanada yaxshi tushuna boshlaydilar. Misol uchun, "TED Talks Daily" podkastlarini qayta-qayta tinglash orqali ular murakkab mavzularni ham aniq tushunishga o'rganishadi. Smith [3] tadqiqoti natijalarida o'quvchilar qiyin mavzular bo'yicha podkastlarni qayta tinglaganida so'zlarni osonroq eslab qolishganini ko'rsatdi. Bu misollar orqali ko'rish mumkinki, podkastlar tinglovchilarga haqiqiy va tabiiy til muhiti, yangi so'z va iboralar, talaffuz, intonatsiya, va ko'nikmalarni mustahkamlash imkoniyatlarini taqdim etadi, bu esa tinglash mahoratini sezilarli darajada oshiradi.

Xulosa: Podkastlar til o'rganishda, ayniqsa, tinglab tushunishni rivojlantirishda samarali vosita sifatida juda foydali ekanini ko'rsatadi. Podkastlar o'quvchilarga yangi so'zlarni o'zlashtirish, talaffuz va aksentni yaxshilash, shuningdek, tanqidiy fikrlash va ravon nutq ko'nikmalarini oshirish imkonini beradi. Bu orqali podkastlar tinglovchilarga real til muhiti, yangi iboralar va so'zlarning to'g'ri talaffuzini eshitish imkonini taqdim etadi, bu esa tinglash mahoratini sezilarli darajada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

3

1. Smith, J. (2020). Educational Benefits of Podcasts in Language Learning. *Language Today*.
2. Brown, A. (2019). Podcasting in Education: A New Approach to Learning. *Journal of Digital Learning*.
3. Birdsong, D., & Duglas, R. (2018). Repetition and Language Acquisition in Podcast Listening. *Language Acquisition Research*.
4. Jin, X. (2021). Effective Listening through Podcasts: Strategies for ESL Learners. *TESOL Journal*.
5. Kearney, M., & Maher, D. (2020). The Role of Podcasts in Language Education: A Systematic Review. *Journal of Language and Linguistic Studies*.
6. Thorne, S. L., & Black, R. (2020). The Impact of Digital Tools on Language Learning: Exploring Podcasts and Language Acquisition. *CALICO Journal*.
7. McGarr, O. (2021). Enhancing Listening Skills in Language Learners: The Role of Podcasts in the Classroom. *Foreign Language Annals*.
8. Pulatova F. A. Interactive education and its didactic opportunities //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2021. – Т. 11. – №. 11. – С. 204-206.
9. Karimova, N. M., Yuldashova, S. T., Pulatova, F. A., & Shodiyeva, S. R. (2023). Pedagogical Conditions for Students to use Critical Thinking in the Development of Interethnic Communication. *Journal of Survey in Fisheries Sciences*, 10(2S), 4211-4219.
10. Pulatova, F. (2024, May). PSYCHOLOGY OF THINKING AND THE PSYCHOLOGICAL ESSENCE OF CRITICAL THINKING. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 76-77).